

OBSERVATORI SOCIAL DEL PRAT

1. Introducció

En un context social marcat per la complexitat i la transformació constant, disposar d'eines que permetin entendre la realitat local amb profunditat és essencial per a la construcció de polítiques públiques eficaces i equitatives. Les desigualtats socials, les dinàmiques de vulnerabilitat i els canvis demogràfics i econòmics afecten de manera diversa els territoris i les persones, i requereixen una mirada atenta, sistemàtica i contextualitzada.

L'Observatori Social del Prat de Llobregat neix com una iniciativa per donar resposta a aquesta necessitat, oferint un espai de recollida, anàlisi i difusió de dades socials rellevants. Amb una perspectiva interseccional i comunitària, l'Observatori pretén captar les múltiples dimensions de la vulnerabilitat social, entenent-la com un fenomen vinculat no només a les condicions individuals, sinó també als entorns socials, territorials i relacionals que envolten les persones.

El Prat de Llobregat, com a municipi metropolità amb una gran diversitat social, una forta identitat comunitària i una trajectòria de compromís amb les polítiques socials, ofereix un marc idoni per al desenvolupament d'un observatori d'aquestes característiques. La seva posició estratègica, la convivència de realitats socioeconòmiques diverses i els reptes compartits amb altres municipis de l'entorn fan especialment rellevant disposar d'un instrument que permeti monitorar i interpretar la realitat social de manera contínua i rigorosa.

Aquest projecte s'inscriu en una voluntat de millora contínua de les polítiques socials locals, promovent la presa de decisions basada en evidències, la coordinació entre agents del territori i la transparència envers la ciutadania. A través d'una metodologia rigorosa i una mirada inclusiva, l'Observatori aspira a ser una eina útil per a tots els actors implicats en la construcció d'un municipi més just, cohesionat i resilient.

2. Objectius

2.1. Objectiu general

L'Observatori Social del Prat de Llobregat té com a objectiu principal fer el seguiment sistemàtic dels principals eixos de vulnerabilitat social de la població del municipi, mitjançant dades objectives i amb una mirada interseccional i comunitària.

Aquesta mirada interseccional implica considerar la interacció de múltiples desigualtats —com el gènere, l'edat, l'origen, la situació socioeconòmica o el territori— per entendre les situacions de vulnerabilitat es configuren com un fenomen vinculat no només a les condicions individuals, sinó també als entorns socials, territorials i relacionals que envolten les persones.

L'enfocament comunitari, per la seva banda, posa l'accent en el context social i relacional de les persones, entenent la vulnerabilitat no com una característica individual, sinó com un fenomen vinculat a les condicions socials, territorials i de xarxa que les envolten.

L'Observatori proporcionarà informació rellevant, comparable en el temps i entre territoris, per afavorir una presa de decisions més informada, equitativa i adaptada a les necessitats reals de la població. Aquesta eina ha de contribuir al disseny i seguiment de polítiques públiques, a la millora de les intervencions socials i a la sensibilització dels diferents agents implicats en la cohesió i el benestar del municipi.

2.2. Objectius específics

- * Recollir i sistematitzar dades socials rellevants sobre la realitat del municipi, amb criteris de qualitat, continuïtat i comparabilitat.
- * Analitzar les dades amb una perspectiva interseccional, per identificar com interactuen diversos factors de desigualtat i com afecten diferents col·lectius.
- * Detectar dinàmiques emergents i canvis en les condicions de vida de la població, especialment en relació amb els eixos de vulnerabilitat establerts.
- * Oferir eines útils per a la planificació i l'avaluació de polítiques públiques, facilitant la presa de decisions basada en evidències.
- * Fomentar la transparència i l'accés a la informació social, mitjançant formats accessibles i adaptats als diferents públics.
- * Afavorir la coordinació i el treball compartit entre serveis municipals, entitats i altres agents del territori, a partir d'un diagnòstic comú.
- * Contribuir a la sensibilització i al debat públic informat, promovent una ciutadania més conscient i corresponsable.

3. Missió i valors

L'Observatori Social del Prat de Llobregat té com a missió posar el coneixement social al servei del municipi. Vol ser una eina útil per entendre millor la realitat local, detectar necessitats emergents i orientar les accions públiques i comunitàries amb criteris de justícia social i eficàcia.

A través de l'anàlisi de dades i la generació d'informació rellevant, l'Observatori vol contribuir a una gestió més informada, col·laborativa i transparent dels reptes socials del territori.

Els valors que orienten l'Observatori són:

- * **Rigor:** ús de dades fiables, metodologies contrastades i anàlisi acurada.
- * **Interseccionalitat:** reconeixement de la complexitat de les desigualtats i de la seva interacció.
- * **Comunitarisme:** consideració del context social i relacional de les persones.
- * **Transparència:** accés obert i comprensible a la informació generada.
- * **Equitat:** compromís amb la justícia social i la reducció de desigualtats.
- * **Utilitat pública:** orientació a la presa de decisions i a la transformació social.
- * **Participació:** foment de la implicació dels diferents agents del territori en la construcció i interpretació del coneixement.

4. Públic Destinatari

L'Observatori Social del Prat de Llobregat s'adreça a diversos actors clau del municipi, amb l'objectiu de posar al seu abast informació rellevant per a la presa de decisions, la planificació d'actuacions i la generació de coneixement compartit:

- * **Equip tècnic de l'Ajuntament:** Per tal de disposar d'una eina de diagnosi contínua que permeti planificar i adaptar les intervencions socials de manera més eficient i ajustada a la realitat del municipi.
- * **Equip polític i de govern:** Com a suport a la presa de decisions basada en evidències, per al disseny i seguiment de polítiques públiques que donin resposta a les situacions de vulnerabilitat detectades.
- * **Entitats socials del municipi:** Com a base per a la coordinació, la cooperació i la identificació de necessitats compartides, així com per a la captació de recursos i la justificació de projectes.
- * **Ciutadania:** Amb l'objectiu de fomentar la transparència, la coresponsabilitat i el coneixement de la realitat social del municipi, i per afavorir un debat públic més informat i constructiu.
- * **Equipaments i recursos públics:** Com ara centres educatius, culturals i cívics, que actuen com a agents de proximitat i poden utilitzar la informació generada per promoure la reflexió crítica, el compromís social i la participació activa de la comunitat.

5. Metodologia

L'Observatori Social del Prat de Llobregat adopta una metodologia d'anàlisi que combina el rigor tècnic amb una mirada inclusiva i contextualitzada. Aquesta metodologia es fonamenta en els següents principis i criteris operatius:

5.1. Enfocament interseccional i comunitari

L'anàlisi de la vulnerabilitat social es fa des d'una perspectiva interseccional, que reconeix la interacció entre diversos eixos de desigualtat (com el gènere, l'edat, l'origen o la situació socioeconòmica) i com aquests poden amplificar les situacions de risc o exclusió. Alhora, s'adopta un enfocament comunitari, que considera les persones dins del seu entorn social, territorial i relacional, i posa en valor la dimensió col·lectiva de les condicions de vida.

5.2. Tipus de dades i desagregacions

L'Observatori treballa amb dades quantitatives i qualitatives procedents de fonts oficials, registres municipals i instruments propis com enquestes o estudis específics. Sempre que sigui possible i rellevant, les dades es presentaran desagregades per:

- * **Sexe i gènere:** es prioritza la desagregació per sexe (masculí/femení) en aquells indicadors que provenen de fonts oficials, ja que és la classificació habitualment disponible. Tanmateix, quan es treballi amb dades pròpies o fonts que ho permetin, s'utilitzarà la desagregació per gènere, que té en compte la identitat individual i el sentiment de pertinença, més enllà del sexe biològic assignat.
- * **Franges d'edat:** adaptades a la naturalesa de cada indicador, per captar les dinàmiques específiques de cada etapa vital.
- * **Lloc d'origen:** especialment rellevant per analitzar desigualtats vinculades a processos migratoris, discriminació o accés desigual als recursos.
- * **Territori:** per barris o zones del municipi, sempre que la font de dades ho permeti.

Aquestes desagregacions no seran sempre les mateixes, sinó que s'aplicaran en funció de la disponibilitat i la rellevància per a cada indicador. A més, es podran incorporar altres desagregacions puntuals quan siguin útils per aprofundir en l'anàlisi d'un fenomen concret.

5.3. Enfocament territorial

L'àmbit principal d'anàlisi és el municipi del Prat de Llobregat, amb voluntat de captar i entendre la realitat social local en profunditat. Per contextualitzar les dades i detectar patrons compartits o diferencials, s'incorpora una perspectiva comparativa amb:

- * **Altres municipis de l'entorn** amb característiques similars (com Cornellà, Sant Boi, Viladecans, Castelldefels o Gavà)
- * **La comarca del Baix Llobregat**, com a referència supramunicipal immediata
- * **El conjunt de Catalunya**, com a marc general de contrast

Aquest enfocament territorial permet situar les dades locals en un context més ampli i afavorir l'alineació o adaptació de polítiques segons les necessitats concretes del territori.

5.4. Fonts i tractament de la informació

Les dades utilitzades per l'Observatori provenen de diverses fonts, que es poden agrupar en:

- * **Fonts estadístiques oficials:** com l'IDESCAT, l'INE, el padró municipal, les enquestes de condicions de vida, entre d'altres.
- * **Fonts pròpies d'origen municipal:** com enquestes puntuals o recurrents, així com l'explotació de registres i dades procedents de l'activitat dels serveis públics municipals (expedients, sol·licituds, intervencions, etc.), sempre que es garanteixi la confidencialitat i la protecció de dades. Aquestes fonts poden aportar una mirada complementària i més propera a la realitat del municipi, especialment en els informes temàtics o l'anàlisi de dinàmiques emergents.

Les dades es tractaran amb criteris de qualitat, comparabilitat i claredat. Es prioritzarà la visualització accessible de la informació (gràfics, mapes, infografies) i la generació de documents sintètics i útils per als diferents públics destinataris.

També es preveu l'elaboració d'informes periòdics i la creació de recursos digitals per facilitar la consulta i l'ús de les dades.

6. Eixos de vulnerabilitat a analitzar

L'Observatori Social del Prat de Llobregat estructurarà la seva anàlisi al voltant de diversos eixos temàtics que permetin identificar i comprendre les principals formes de desigualtat i vulnerabilitat presents al municipi. Aquests eixos no són compartiments estancs, sinó àmbits interrelacionats que s'analitzaran de manera transversal i amb una mirada interseccional.

Els principals eixos de treball seran:

- * **Descripció sociodemogràfica de la població:** Inclou l'anàlisi de les característiques bàsiques de la població (edat, sexe, lloc d'origen, estructura familiar), així com fenòmens com la natalitat, la morbiditat, la composició de les llars o les dinàmiques demogràfiques. Aquest eix proporciona el marc de referència per interpretar la resta d'àmbits d'anàlisi.
- * **Condicions socioeconòmiques:** Inclou aspectes com els ingressos, la pobresa, la precarietat laboral, la dependència econòmica o l'accés a prestacions i serveis. Aquest eix permet identificar desigualtats materials i situacions de risc d'exclusió social.
- * **Habitatge i entorn residencial:** Analitza la disponibilitat, qualitat i estabilitat de l'habitatge, així com les condicions de l'entorn urbà i la segregació territorial. És clau per entendre les dinàmiques de vulnerabilitat residencial i d'arrelament al territori.
- * **Educació i trajectòries formatives:** Observa l'accés, la continuïtat i l'èxit educatiu, així com les desigualtats en les oportunitats formatives. També inclou la relació entre el sistema educatiu i altres àmbits com el laboral o el comunitari.
- * **Salut i benestar:** Inclou indicadors relacionats amb la salut física i mental, l'accés als serveis sanitaris i les condicions de vida que influeixen en la salut. Aquest eix permet detectar desigualtats en salut i factors de risc associats.
- * **Relacions socials i comunitàries:** Analitza el grau de vinculació social, la participació comunitària, el suport relacional i la percepció de cohesió o aïllament. Aquest eix posa en valor la dimensió relacional de la vulnerabilitat i la resiliència comunitària.
- * **Discriminacions i desigualtats estructurals:** Observa les situacions de discriminació o desigualtat vinculades a l'origen, el gènere, la discapacitat, l'orientació sexual, la religió o altres factors. Aquest eix permet visibilitzar formes de desigualtat sovint invisibilitzades o normalitzades.

Aquests eixos podran ser ampliatos o ajustats en funció de l'evolució del context social i de les necessitats detectades. També es podran desenvolupar informes temàtics centrats en un o diversos eixos, segons la rellevància del moment.

7. Productes i formats de difusió

L'Observatori Social del Prat de Llobregat generarà diversos productes amb l'objectiu de fer accessible i útil el coneixement social produït. Aquests productes es presentaran en formats diversos i a través de canals adaptats als diferents públics destinataris, combinant el rigor tècnic amb la claredat comunicativa.

7.1. Productes principals

- * **Anuari Social del Prat:** És el producte central i de referència de l'Observatori. Es tracta d'un informe de periodicitat anual que ofereix una visió global i estructurada de l'evolució dels principals eixos de vulnerabilitat social al municipi. Inclourà anàlisis comparatives, tendències i interpretacions contextualitzades. Aquest producte tindrà un capítol específic més endavant.
- * **Informes temàtics:** Estudis centrats en àmbits o col·lectius específics, que permeten aprofundir en fenòmens rellevants o emergents. Poden tenir caràcter puntual o recurrent, segons la necessitat.
- * **Dossiers o fitxes de dades:** Documents breus i sintètics amb dades clau sobre un tema, col·lectiu o territori. Pensats per a una consulta ràpida i operativa, especialment útils per a equips tècnics, polítics o entitats.

7.2. Formats i canals de difusió

Per garantir l'accessibilitat i l'impacte dels continguts generats, l'Observatori utilitzarà diversos formats i canals de presentació i difusió:

- * **Visualitzacions interactives:** Gràfics, mapes o panells digitals que permetin explorar les dades de manera dinàmica i accessible, especialment a través d'un espai web específic.
- * **Materials divulgatius:** Infografies, vídeos curts, presentacions o altres formats pensats per a la sensibilització i la comunicació pública.
- * **Sessions de retorn i debat:** Espais presencials o virtuals per compartir els resultats amb els diferents agents del territori, fomentar el debat i recollir aportacions. Poden adoptar formats diversos: jornades, tallers, reunions sectorials, etc.

8. Resultats esperats i impacte

L'Observatori Social del Prat de Llobregat aspira a generar un impacte positiu en la manera com s'entén, s'aborda i es transforma la realitat social del municipi. Els resultats esperats es poden agrupar en tres grans dimensions:

8.1. Millora del coneixement social local

- * Disposar d'informació actualitzada, rigorosa i contextualitzada sobre els principals eixos de vulnerabilitat.
- * Facilitar la comprensió de les dinàmiques socials complexes mitjançant una anàlisi transversal i interseccional.
- * Detectar fenòmens emergents i canvis en les condicions de vida de la població.

8.2. Suport a la presa de decisions i a la planificació

- * Oferir una base sòlida per al disseny, seguiment i adaptació de les polítiques públiques locals.
- * Millorar la coordinació entre serveis municipals i entitats socials a partir d'un diagnòstic compartit.
- * Contribuir a una gestió més eficient, equitativa i proactiva dels recursos públics.

8.3. Foment de la transparència i la participació

- * Apropar el coneixement social a la ciutadania i als agents del territori.
- * Promoure el debat públic informat i la coresponsabilitat en la construcció d'un municipi més just.
- * Enfortir la cultura de dades obertes i la confiança en les institucions.

Aquest impacte no es mesurarà només en termes quantitius, sinó també en la capacitat de l'Observatori per generar espais de reflexió, influir en les pràctiques institucionals i contribuir a la cohesió social del Prat de Llobregat.